

Per A Pettersson

Sjukvårdsspråk

Esselte Studium, Lund 1978, 123 s,
ca kr 25. — inkl moms

Raymond A Moody

Frågor vid livets gräns

Natur och Kultur, Stockholm 1978,
104 s, ca kr 35. — inkl moms

Per Fugelli

Helsetilstand og helsetjeneste på Vaerøy og Røst

Universitetsforlaget Oslo, Kristian-
sand 1978, 302 s, ca Nkr 95. —

Per Fugelli

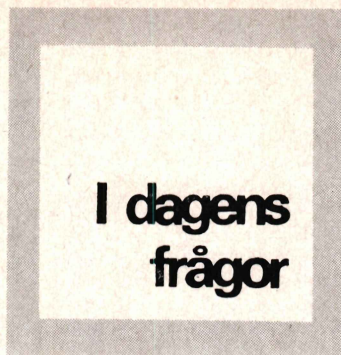
Bruk av legemidler på Vaerøy og Røst

Universitetsforlaget Oslo, Kristian-
sand 1978, 148 s, ca Nkr 65. —

Rickad Wikholm

Från jäkt och stress till lugn och styrka

Dramatikförlaget, Uddevalla 1978,
95 s, ca kr 21.50 inkl moms

Red: Sten Söderberg

Långtidsvården debatterad i riksdagen

Långtidsvården var ett återkommande ämne när riksdagen beslutade om socialhuvudtiteln för nästa budgetår 78/79. Debatten hade delats upp i två avdelningar — en om hälso- och sjukvård och en om familjepolitik. Totalt hade ett femtiotal motioner väckts. Sju reservationer hade lämnats av socialdemokraterna.

Göran Karlsson, s, var inte nöjd med regeringens planer för långtidsjukvården. Han hade tillsammans med partikamrater i utskottet reserverat sig och krävt en utbyggnad med 10000 platser under åren 1979—1983 och en 20-procentig ökning av personaltäteten.

— En av politikens viktigaste uppgifter de närmaste åren är en utbyggnad av långtidsvården, sade han i kammardebatten. Att man i utskottsbetänkandet pekade på de olika utredningar som tillsatts inom detta område ville Göran Karlsson inte nöja sig med. Han sade att inget statsråd någonsin tillsatt så många utredningar som statsrådet Ingegerd Troedsson och han efterlyste konkreta åtgärder.

Statsrådet Troedsson försvarade sig:

— Det finns mycket inom den svenska sjukvården som är bra, men förbättringar kan göras på många områden. Jag har i stället för att tillsätta en eller två stora utredningar valt att tillsätta utredningar med starkt avgränsade direktiv och med förutsättningen att man skall arbeta så skyndsamt som möjligt.

Vid omröstning i kammaren avslogs reservationen. Socialdemokraterna hade även reserverat sig mot ett anslag till Akademiska sjukhuset i Uppsala då man ansåg att anslaget avsåg omvandling av en biträdande överläkartjänst till en överläkartjänst som var avsedd för en bestämmd person. Även denna motion avslogs och anslaget till sjukhuset blev 111,5 mkr, därav 15,5 mkr till utbyggnad.

Eva Hjelmström, vpk, pläderade bla för bättre informationsmaterial till blivande och nyblivna föräldrar samt förbud mot kommersiell reklamutdelning på mödra- och barnavårdscentraler. Hon var besviken över att utskottet inte klart uttryckt att kommersiell reklam skall förbjudas utan endast sagt att "frågan kommer att få ökad uppmärksamhet".

Nils Carlshamre, m, tyckte sig finna en bred enighet om att den statliga inkomstskatten måste hållas nere. Detta som ett svar till Göran Karlsson om hur en utbyggnad av långtidsjukvården skall finansieras. Han påpekade också för Göran Karlsson att man var överens om prioriteringarna inom den sociala sektorn.

— Långtidsjukvård, äldre- och barnomsorg — detta är prioriterade områden, sade han.

Per Gahrton, fp, sade att långtidsvård är en nödlösning när det privata omhändertagandet inte står till buds. Han menade också att första handsomål för en mänskligare äldre- och sjukvård måste vara en tillfredsställande utbyggnad av alternativa, öppna vårdformer. En grundförutsättning för öppen långtidsvård är naturligtvis att den sjuke har en egen bostad.

Bland beviljade anslag anvisade riksdagen 94,8 mkr till socialstyrelsen.

Karolinska sjukhuset fick följande anslag: avlöningar till läkare 135,8 mkr, driftkostnader 593 mkr och utrustning 15 mkr. Till utbyggnad av sjukhuset beviljades 55 mkr.

Aktuellt om ålderdomen

"På ålderdomshemmet väntar pensionärerna..." har *TCO-tidningen* (4/78) satt som rubrik till en liten artikel med citat ur Ivar Lo-Johanssons aktualiserade dokumentärböcker, signerad GR.

"Ett land med för många åldringar börjar först tröttna på, sedan irriteras av och slutligen hata sina åldringar. Det dåliga samvetet gör att man söker bygga extravaganta ålderdomshem. De unga familjerna vill till varje pris bli av med de gamla. De gamla själva känner sig övergivna och till besvär."

Så skriver Ivar Lo-Johansson i sin bok *Ålderdomen* som utkom 1949.

Denna bok, som skildrar de åldrandes liv och villkor under seklets första årtionden, med ett enastående bildmaterial av fotografen Sven Järlås, har nu getts ut igen tillsammans med tre andra bilderböcker av Ivar Lo-Johansson.

Det var Ivar Los fyra berömda dokumentärböcker "Statarna i bild" (1948), "Okänt Paris" (1954), "Zigenarväg" (1955) och "Ålderdom" som nu getts ut i en stor bok: "Den sociala fotobildboken".

Med enkla bilder från ålderdomshemmens vardag beskriver man de gamlas situation, och trots att texten är skriven för snart 30 år sedan känns den otäckt nära, angelägen och påträngande: "Ålderdomshemmet är det stora svenska ensamhetsslottet. Ålderdomshemmet förmar inte för åldringarna bilda ett nytt acceptabelt kollektiv i psykologisk mening, efter det att arbetet och kärleken, de två stora gemenskaps-kollektiven, är borta. — — — På ålderdomshemmen sitter pensionärerna, socialhjonerna, på var sin sängkant och väntar på döden."

1985 kommer det i Sverige att finnas 1 miljon människor över 70 år gamla. Vi bygger ålderdomshem och långvårdskliniker med inredningar och modern apparatur som vida skiljer sig från trettitalets torftiga utrustning.

Men hur många är det inte som trots alla satsningar och vackra ord också idag sitter passiva på sin sängkant och väntar . . .

Trots att mycket har förändrats till det bättre, och trots att bilderboken om ålderdomen nu inte läses med samma bestörtning som när den kom ut för första gången, så känner man att den fortfarande har mycket att säga — den är tyvärr alltför aktuell (Rabén & Sjögren).

Föräldrabalken ändras: barn-aga förbud

Förbudet mot aga i skolan har kommit många att tro att det över huvudtaget är olagligt att misshandla barn.

Så är inte fallet men kan bli det. En bestämmelse i föräldrabalken om förbud mot aga av barn eller annan kränkande behandling föreslås i ett delbetänkande av utredningen om barnens rätt, överlämnat till justitie-ministern.

Utredningen om barnens rätt skall enligt direktiven undersöka på vilket sätt barns intressen och behov bör tillgodoses bättre än nu. Uppdraget kräver en grundlig genomgång av alla de situationer, då stödet från föräldrarna sviktar eller då motsättningar uppstår mellan barnets behov och föräldrarnas intressen.

Som ett led i denna genomgång föreslår utredningen ett förbud mot aga. Enligt utredningens mening är behovet av en bestämmelse om sådant förbud så angeläget att det bör tillgodoses snarast.

I föräldrabalken finns idag inte något uttryckligt förbud mot aga. Många tror därför att aga får förekomma vid barnuppfostran, säger utredningen och förklarar att detta innefattar risker för barnet.

Utredningen föreslår att det i föräldrabalkens 6 kap, 3 § införs en bestämmelse som anger att barnet inte får utsättas för kroppsliga bestraffningar (aga) eller annan kränkande behandling.

Den föreslagna bestämmelsen riktar sig i första hand till föräldrar eller andra vårdnadshavare. Avsikten är emellertid, att bestämmelsen skall iaktas av alla som har hand om barn.

Förslaget innebär att det i föräldrabalken sägs ifrån, att barn inte får straffas med slag, stryk, örfilar eller liknande samt att barn inte heller i annat syfte eller av annan orsak får utsättas för fysiska eller psykiska övergrepp.

Det har diskuterats om lättare handgripliga tillrättavisningar är tillåtna vid fostran av barn enligt gällande regler.

Den nu föreslagna bestämmelsen innebär att alla former av kroppsliga bestraffningar anges vara olämpliga och följaktligen inte får användas vid uppfostran.

När det gäller frågan om handgriplig tillrättavisning skall bedömas som ett brott eller inte, föreslås inga ändringar. Liksom hittills kommer frågan om misshandel föreligger att prövas enligt bestämmelserna i brottsbalken.

Föräldraledigt som merit

Hittills har många myndigheter inte tillgodoräknat tid för föräldraledighet vid meritvärderingen. Detta har missgynnat alla dem som har varit tjänstlediga för barnafödelse, adoption eller barntillsyn. Nu kommer tiden för föräldraledighet att generellt kunna jämföras med tjänstgöringstid.

De nya reglerna började tillämpas den 1 maj 1978 utom i ärenden där tillsättningsförfarandet har inletts dessförinnan. De omfattar också tidigare tjänstledigheter.

Detta är en social rättvisefråga för småbarnsföräldrarna, säger budgetminister Ingemar Mundebo. De nya reglerna är också ett viktigt led i arbetet för jämställdhet mellan kvinnor och män i statsförvaltningen. I fortsättningen behöver den som vill ta ledigt för barntillsyn inte tveka, därför att meriterna skulle försämrans genom ledigheten. Anställningstiden kan under en sådan ledighet helt eller delvis räknas till godo vid en tjänstetillsättning, t ex vid en befordran till högre tjänst. Det är också en fördel att frågan nu bedöms på ett mer likartat sätt inom hela statsförvaltningen.

Skärpt kamp mot narkotikan

Grunden för kampen mot narkotikamissbruket måste vara att samhället inte kan godta något annat bruk av narkotika än det som är medicinskt motiverat. Allt annat bruk är missbruk och måste med kraft bekämpas. Det sa socialminister Rune Gustavsson när han presenterade regeringens proposition om åtgärder mot narkotikamissbruk.

Propositionen bygger på det nio-punktsprogram som regeringens ledningsgrupp för narkotikafrågor lade fram i februari. Programmet omfattar:

- Insatser för att intensifiera det förebyggande arbetet och informationen.
- Kraftig förstärkning av vårdresurserna för narkotikamissbrukare.
- Särskild satsning på familjevärd inom missbruksområdet.

- Särskild utbildning för behandlingspersonal.
- Ökad forskning och utvärdering av pågående behandlingsarbete.
- Åtgärder för att förbättra missbrukarnas arbetssituation.
- Insatser mot narkotikaproblem inom kriminalvården.
- Fortsatt hög prioritet för narkotikafrågorna i polis- och tullarbete.
- Internationella insatser.

Kostnaderna för den föreslagna förstärkningen av åtgärderna mot narkotikamissbruket fördelas mellan huvudmännen, landsting/kommuner och staten. Den för staten uppkomna merkostnaden för förslagen kan uppskattas till 30 milj. kr.

Läkarförbundet oroat av tvångsvård

I sitt remissyttrande över betänkan- det "Lag om viss psykiatrisk vård (LPV)" hävdar läkarförbundet att förslaget har så allvarliga brister att en grundlig omarbetning är nödvändig.

Läkarförbundet har länge riktat kritik mot att en person kan tagas in för psykiatrisk tvångsvård på tämligen vaga skäl. Det framlagda förslaget medför ingen förbättring i detta avseende. Med hänsyn till att socialutredningen nyligen föreslagit att tvångsvård för vuxna inom socialvården skall avskaffas, finns stor risk för att tvånget överflyttas till den psykiatriska vården. Detta kan läkarförbundet inte acceptera. Enligt förbundets mening bör man införa snävare kriterier, som innebär att tvångsvård endast får förekomma vid sk psykotiska sjukdomstillstånd – förvirring, vanföreställningar, hallucinationer eller högradig psykisk avtrubning – i förening med att den sjuke är ur stånd att ta vård om sig själv eller farlig för sig själv eller annan. Genom en snävare bedömning ökar rättssäkerheten och långt färre patienter än vad som är fallet idag kommer att bli föremål för tvångsvård.

Även i övrigt menar läkarförbundet att lagförslaget på vissa punkter inte tillgodoser patientens krav på rättssäkerhet. Det gäller avskaffandet av det sk tvåläkarförfarandet, där utredningen menar att intagning till psykiatrisk vård i framtiden skall

kunna beslutas av endast en läkare. Förbundet menar att det även i framtiden är nödvändigt att två läkare tillsammans fattar beslutet.

Alla obligatoriska anmälningar till myndigheterna om intagningen måste avskaffas. Det finns ingen anledning att tvångsvårdade patienter skall behandlas på annat sätt än frivilligt vårdade. Vidare bör brevcensur och liknande regler som stör den personliga integriteten avskaffas.

Också SACO/SR har avvisat tvånget i lagförslaget.

Hybridforskningens risker

DNA-forskningen har debatterats ganska lidelsefullt och med inte alltför gedigen saklighet. Man har målat upp dess risker i ordalag som påminner en smula om science fiction. I synnerhet har den flitige kulturskribenten Nordan Åkerman utbrett sig i DN:s spalter. Regeringen har lyst rat.

Den har nu uppdragit åt regeringsrådet Bertil Wennergren att utreda frågan om skyddsåtgärden vid forskning med hybrid-DNA. Utredningen har i uppdrag att lämna förslag till de kompletteringar av gällande lag som kan behövas för att kontrollera att forskningen bedrivs under förhållanden som är riskfria för allmänheten och de anställda vid laboratorier. Utredningsuppdraget bör bedrivas skyndsamt.

Vid forskning med hybrid-DNA bör ett ur säkerhetssynpunkt kommande regelsystem innehålla:

1. skyldighet för den som avser att forska med hybrid-DNA att göra anmälan om detta till ett kontrollorgan,
2. krav på tillstånd för att få sätta igång forskningsobjekt och att använda laboratorier när forskningen avser försök med hybrid-DNA,
3. skyldighet för den som bedriver forskning med hybrid-DNA att registrera och för kontrollorganet hålla tillgängliga alla de uppgifter om experimenten som kan vara av betydelse för att bedöma säkerhetsfrågor,
4. skyldighet att underrätta kommunens hälsovårdsnämnd eller annat berört organ om verksamheten,

5. fortlöpande övervakning och kontroll av forskning med hybrid-DNA.

I utredningsdirektiven framhåller statsrådet Wikström bl a följande:

Forskningen med hybrid-DNA kan väntas leda till en ökad insikt om orsaken till vissa sjukdomar hos människor, djur och växter. Den teknologi som kan komma att utvecklas som en följd av forskningen kan få mycket stor praktisk betydelse inom medicin, växtförädling och områden av tillämpad mikrobiologi. Forskningen med hybrid-DNA kan emellertid också innebära stora kvalitativa risker för människan och miljön. En sådan potentiell risk är att organismer av nytt slag sprids utanför laboratorierna och ger upphov till sjukdomar eller förorsakar ekologiska rubbningar.

Kampen mot smittosjukdomarna

SIDA har beslutat om ett stöd på 125 milj kr till hälsovården i Indien under en femårsperiod för bekämpning av malaria, tuberkulos och spetälska.

Inom hälsosektorn har Sverige sedan 1974/75 bidragit med 39 milj kr till WHO:s program för utrotande av smittkoppor i Indien. Insatsen avslutades under våren 1977 i och med att en internationell undersökningskommission officiellt förklarade Indien fritt från smittkoppor. Insatsen har inriktats på de fattigaste befolkningsgrupperna, eftersom det är de svaga och utsatta som framför allt drabbas av sjukdomen.

Den strategi, som använts för smittkoppsutrotningen, lär oss hur andra smittsamma sjukdomar i landet ska bekämpas, sade den indiske hälsoministern i ett tal nyligen på en konferens i New Delhi för delstaternas hälsoministrar.

Ökad läkemedelskonsumtion – måttlig prishöjning

Försäljningen av läkemedel till apotek i Sverige uppgick 1977 till 1 787 miljoner kronor räknat i apotekens inköpspris. Detta är en ökning med ca 12 % i förhållande till 1976. Den

genomsnittliga ökningen sedan 1970 har varit ca 12 %.

Volymökningen av läkemedel uppgick under 1977 till ungefär 4 %. Resten av ökningen utgör prisökningar vilka alltså uppgick till ca 8 %. Detta är 4 % lägre än ökningen av konsumentpriserna under 1977, vilka totalt var ca 12 %.

Under 1976 uppgick ökningen av konsumentpriserna till ca 10 % jämfört med ca 8 % ökning för läkemedel. En jämförelse av prisutvecklingen mellan 1976 och 1977 visar en i stort sett oförändrad prisutveckling för läkemedel medan de flesta grupper av varor och tjänster haft en betydligt större prisutveckling.

Dessa uppgifter redovisas av läkemedelsindustrins branschorganisationer LIF och RUFI. Uppgifterna bygger på den totalstatistik över försäljningen av farmaceutiska specialiteter i Sverige som sammanställts av Läkemedelsstatistik AB.

Barnmorskor får viss recept-rätt

I samband med 1974 års abortlag gjordes en avsevärd satsning på rådgivning och information om preventiv födelsekontroll. Med början under 1972 hade en särskild fortbildning för barnmorskor i antikonception och preventivmedelsrådgivning anordnats för att engagera dem i rådgivningen i större utsträckning än tidigare. Motsvarande utbildning har alla barnmorskor fått, som utexaminerats efter den 1 januari 1974. Sedan abortlagen trädde i kraft har en avsevärd utbyggnad av preventivmedelsrådgivningen skett, huvudsakligen inom mödrhälsovården och redan under 1976 ombesörjdes hälften av all preventivrådgivning i offentlig regi av barnmorskor.

Barnmorskorna har i stort sett arbetat självständigt med information och rådgivning om alla typer av preventivmedel. I komplicerade fall har de provat ut pessar, satt in livmoderinlägg och förberett förskrivning av p-piller. Rätten att förskriva sådana – liksom alla andra läkemedel

– har hittills varit förbehållen läkarna.

De genomgående goda erfarenheterna med barnmorskor som rådgivare och deras egen ökade säkerhet ledde till att socialstyrelsen efter en förfrågan från Barnmorskeförbundet föreslog att barnmorskor med erforderlig utbildning skulle få rätt att själva förskriva preventivtabletter. I enlighet med beslut av regeringen och riksdagen i december 1977 kan barnmorskor – under i första hand en tvåårig försöksperiod – från den 1 januari 1978 ges rätt att förskriva läkemedel för födelsekontroll enligt bestämmelser som socialstyrelsen meddelar. P-piller som ordinerar i syfte att bota eller lindra sjukdom får dock även i fortsättningen endast förskrivas av läkare. Barnmorskorna är därmed de första vid sidan av läkare, som inom hälso- och sjukvården fått receptförskrivningsrätt.

Sjukvårdsutbildning av ambulanspersonal

– Ambulanspersonalen måste i framtiden ha en grundutbildning i sjukvård. Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att utfärda sådana föreskrifter, sade hälso- och sjukvårdsminister Ingegerd Troedsson vid en trafikmedicinsk konferens i Malmö.

En arbetsgrupp inom socialstyrelsen har arbetat fram ett förslag som innebär att man från den 1 juli i år skall kräva obligatorisk 7-veckorsutbildning i sjukvård eller motsvarande kunskaper för ambulanspersonal vid icke förbeställda ambulanstransporter. I dag beräknas ca 300 ambulansförare helt sakna sjukvårdsutbildning. Man föreslår en övergångsperiod på två år för personal som redan är anställd.

– Det är otillfredsställande att en del av ambulanspersonalen idag saknar sjukvårdsutbildning. För att ambulanspersonalen skall kunna spela en mer aktiv roll vid situationer som kräver ett snabbt ingripande är det viktigt att alla får en grundläggande sjukvårdsutbildning, sade hälso- och sjukvårdsminister Ingegerd Troedsson. Det är också viktigt att arbetsgruppen fortsätter sitt arbete för att ytterligare förbättra utbildning och organisation för ambulansväsendet.

Arbetsterapi och kvacksalveri

En klagolåt höjs av Inga-Britt Lindström i *Arbetsrapporten* (3/78). Den är tänkvärd.

Är det någon mening att förklara för allmänheten vad arbetsterapi är? Ibland grips man av ett svårartat missmod inför de tillsynes oöverstigliga hinder som möter en i jobbet. Det kan vara som arbetsterapeut på en klinik, där varken läkare, kolleger eller patienter egentligen begriper vad vi kan och gör. Det kan vara som chefsarbetsterapeut i slagsmål med proffsadministratörer tex i petitatider. Det kan vara som anställd inom omsorgsvården, där det endast undantagsvis finns någon som förstår vår roll. Det kan vara som facklig företrädare i diskussioner med motparten i fråga om löner, utbildning, praktik.

Tydligen har det svenska samhället ansett det nödvändigt med arbetsterapeuter. Man har i riksdagen fattat beslut om en treårig kvalificerad utbildning av människor för att dessa skall komma tillbaka i normal funktion efter en sjukdom eller skada, eller för att förhindra alltför tidig hospitalisering av äldre etc.

Samhället skriker efter arbetsterapeuter. Till skillnad från många av våra kamrater har vi i allmänhet lätt att få arbete. Tyvärr är efterfrågan så stor att arbetsgivaren ser sig tvingad att anställa personer som arbetsterapeuter utan att de har någon kompetens för detta yrke. Det finns dessutom arbetsgivare som tydligen anser att yrkeskompetensen är ett skämt, en missriktad statussymbol, ett missförstånd. Arbetsgivare som utan närmare fundering tillsätter personer som arbetsterapeuter utan att de har minsta förutsättning att klara yrket.

Då måste man ställa sig frågan: Varför satsar samhället miljoner årligen för att utbilda arbetsterapeuter? Är det rätt mot en patient att "utsätta" den för arbetsterapi, när det handlar om något annat? Är det rätt mot oss som söker fullgöra ett jobb efter bästa förmåga, att andra får kvacka i vårt jobb? Var ligger den fundamentala skillnaden mellan läkarens behandling, tandläkarens behandling, sjuksköterskans, sjukgymnastens, psykologens behandling jämfört med arbetsterapeutens behandling?

Vad skulle en patient säga om den läkare, tandläkare, sjuksköterska, sjukgymnast eller psykolog som han behandlas av, visade sig sakna utbildning för behandlingen?

Hälso- och sjukvårdssociologer bildar grupp

Inom Sveriges sociologförbund verkar en grupp för hälso- och sjukvårdssociologi, som består av yrkesverksamma sociologer inom detta vårdområde. Den eftersträvar en fördjupad vetenskaplig diskussion kring forskningen inom denna gren av sociologin och utger ett anspråkslöst fotostaterat medlemsblad.

Den har inbjudits att aktivt deltaga i den nionde världskongressen för sociologi, som kommer att hållas i Uppsala i augusti i år. Det som särskilt intresserar denna sociologgrupp är tre forskningskommittéer vid kongressen, en för medicinsk sociologi, en för mentalvårdens sociologi och en för åldrandets sociologi.

Tidigare har gruppens medlemmar hållit seminarier och föreläsningar inom ramen för Sociologförbundets kongress i Göteborg i januari.

En liknande grupp har tydligen en tid verkat inom engelska sociologförbundet och utger en regelrätt tidskrift "Sociology of health and illness".

En drivande kraft inom den svenska gruppen är Denny Vågerö vid socialmedicinska institutionen, Huddinge sjukhus. Han ger säkert intresserade alla upplysningar.

"Modefluga" värderas

Hälsokost och fasta som komplement till konventionell vård i vissa fall skall nu utvärderas. Det är socialdepartementets delegation för social forskning som beslutat att stödja ett projekt för utvärdering av verksamheten vid ett hälsohem. Ansvariga för projektet blir bl a professorerna Olov Lindahl och P A Öckerman.

– Frågor som rör hälsokost och fasta väcker för närvarande många människors intresse. Många upplever att hälsokost och fasta kan vara komplement och till och med alternativ till konventionell vård vid vissa sjukdomar och för vissa personer. Det vetenskapliga underlaget för effekterna av verksamheten är emellertid bristfälligt. Därför har de-

legationen för social forskning beslutat att stödja utvärdering av detta område. Det säger ordföranden i delegationen, statssekreterare Gerhard Larsson i socialdepartementet.

För vidare insatser utöver de nu beslutade har en expertgrupp tillsatts under ledning av professor Arne Engström med närings- och statistiska experter.

– Delegationen för social forskning räknar med att redan vid sitt sammanträde i maj gå vidare med parallella projekt på området hälsokost och fasta, säger Gerhard Larsson.

Eftersom denna "terapi" har blivit något av en modefluga hälsas initiativet med tacksamhet.

Svensken sjukast i världen?

Ur ingressen till ett stort repotage i SvD (17 april 1978) om sjukfrånvaron citeras:

Sjukast i världen har svensken kallats. I genomsnitt var han borta från jobbet nästan en hel månad under 1977. Just nu gör Statistiska Centralbyrån en stor undersökning – 10 000 anställda intervjuas om orsakerna till sjukfrånvaron. Denna kartläggning blir klar i höst. SAF och LO-PTK har gått ut med ett brev där man uppmanar företagen att tillsätta särskilda grupper för att utreda den höga sjukfrånvaron.

Varje dag stannar 300 000 svenskar hemma från jobbet.

Rätten till arbete

Ett upprop om rätten till arbete har enligt *Socionomen* (9/78) utsänts till fackliga organisationer och politiska ungdomsförbund. Det är gemensamt undertecknat av Handikappsförbundens centralkommitté, De handikappades riksförbund och Sveriges socionomers riksförbund. Det lyder i utdrag:

Rätten till arbete måste garanteras!

Vi kan inte längre acceptera att hundratusentals människor tvingas stå utanför arbetslivet. Arbetet intar en central plats i människors liv. Ar-

betet är en källa till glädje, frigörelse och mänsklig värdighet. Arbetet är också grunden för vår välfärd.

Alla människor som i dag ofrivilligt står utanför arbetslivet måste få rätt till ett meningsfullt arbete.

Med detta menas att arbetet ska anpassas och utformas efter individens förutsättningar och önskemål. För att uppnå detta krävs kraftfulla åtgärder från samhällets sida.

Det krävs långtgående förändringar av arbetslivet. Det gäller arbetsmiljön, arbetstiden, prestationskraven, lönesystemet och inte minst demokratin på arbetsplatserna.

Den nuvarande omänskliga arbetsmarknaden kräver sin dagliga tribut: I dag har omkring 250 000 människor förtidspensionerats!

På bara tio år har antalet förtidspensionärer fördubblats.

Den inträffade ökningen bör ses som en utmaning till samhället, en uppfordran att undanröja orsakerna till ökningen.

Mest utsatta är vi handikappade. Samhällets insatser och service för oss har inte på långt när varit tillräckliga.

Varje år förtidspensioneras ca 2 000 ungdomar under 29 år. Över 30 000 av oss som är under 35 år uppbär förtidspension!

För ungdomarna måste speciella insatser göras. Det är helt nödvändigt att underlätta deras inträde på arbetsmarknaden. För att göra detta krävs lagstiftning på arbetsmarknadsområdet.

Alla handikappade ungdomar måste i lag garanteras rätten till en omfattande, flerårig arbetslivpraktik!

Omsätt regeringsdeklarationens löfte om anpassning av arbetslivet i praktiken! Arbetet måste utformas så att det passar den enskilda människan. Regeringen bör som ett led i detta genomföra sysselsättningsutredningens förslag. Utredningen föreslår en mängd åtgärder som kan förbättra vår situation på arbetsmarknaden.

Invandrarkvinnornas problem

Invandrarkvinnornas situation är så svår och problemen så många att en samlad översyn behövs, sade Ingegård Fraenkel, fp, då riksdagen behandlade anslagen till invandring.

Motionärerna hade särskilt riktat in sig på tolkservicen till invandrarkvinnor. De ville att kvinnorna tex vid rättegångar och läkarbesök skall få biträde av kvinnlig tolk.

Fraenkel nämnde som exempel att polisutredningar och rättegångar om sexualbrott har försvårats därför att kvinnan inte kunnat förmå sig att berätta vad som hänt för en manlig tolk. Samma behov av kvinnlig tolk föreligger vid gynekologbesök.

Utskottet instämde i att invandrarkvinnornas situation ofta är utomordentligt svår, att de på grund av kulturtraditioner och språksvårigheter ofta blir isolerade. Det är viktigt att samhällsorganen uppmärksammar dessa frågor.

Man var dock inte beredd att förorda en ny övergripande utredning utan ansåg att snabbare resultat kan nås genom att åtgärder sätts in på område efter område.

Nu pågår tex utvärdering av svenskundervisningen av skolöverstyrelsen, AMS och invandrarverket på uppdrag av utbildningsdepartementet. Den bör ge underlag för en bedömning av vilka insatser som behövs för att nå kvinnorna. Jämställdhetskommittén avser att studera de hemarbetande invandrarkvinnornas situation inom ramen för en påbörjad utredning om hemarbete.

Behovet av kvinnlig tolk bör uppmärksammas av den myndighet som berörs, ansåg utskottet.

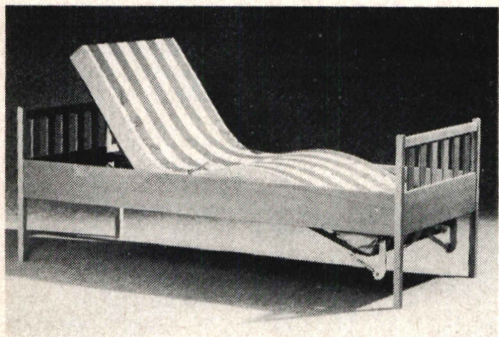
Något att tänka på ofta och länge

Ur Kjell Öbergs ledare i *Ny i Sverige* (1/78) återges dessa djupt tänkvärda rader:

Av Sveriges befolkning är mer än 700 000 utländska medborgare eller fd utländska, numera svenska medborgare. Därutöver finns det cirka 300 000 som har minst en förälder bland de 700 000. Tillsammans alltså en miljon av nära utländskt ursprung. Även om det i detta nu skulle bli helstopp för all invandring kommer miljonen att växa till två på ett par årtionden. Men vi vet ju med bestämdhet att invandringen kommer att fortsätta, alla restriktioner till trots.

En enkel, nästan självklar slutsats följer av detta: Förhållandet mellan de infödda och de invandrande måste räknas som en av våra stora framtidsfrågor, på nivå med den fysiska miljön och energiförsörjningen. Det går inte att vänta med försöken att lösa dem.

Bedco - sängen

Bedco Vila

Elektriskt eller manuellt reglerbara sängar som kan anpassas till varje önskad bäddprofil.

Bedco sängarna har många praktiska tillbehör och är samtliga godkända för bidrag.

Kontakta oss för vidare information.

AB Bedco

Box 7027, 811 07 Sandviken. Telefon 026/27 30 70

Nyhyttan

Kurort och enskilt sjukhem

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Läkare: Med. Dr G. Smårs.

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation. Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningar. Tel 0587/604 00.

Postadress: FACK 65, 710 32 JÄRNBOAS.